

МАЛИ ЗБОРНИК НАРЕДАБА
ЗА ПРАВНО ПОДРУЧЈЕ БББ.
СВЕСКА 4.

ЖЕДЕНО У НОВИ ИНВЕНТАР ОР. 1992/1

1. јануара 1842 год.

Београд

НАРЕДБА О

ЈАЧОЈ ПРИВАТНО ПРАВНОЈ ЗАШТИТИ
ОНИХ ЧЛНОВА ПОРОДИЦЕ КОЈИ
ИМАЈУ ПРАВО НА ИЗДРЖАВАЊЕ, И
ДЕЦЕ, КОЈА СУ РОЂЕНА ВАН БРАКА.

(БР. 3982/1916. М. П.)

И
СУДСКА ПРАКСА.

ПРЕВЕО И СРЕДИО:
Др. НИКОЛА ИГЊАТОВИЋ
касациони судија.

ШТАМПАРИЈА „ДАНИЧИЋ“ Д. Д. НОВИ САД 24110.

1916.

НАРЕДБА

М. Кр. Министарства бр. 3982/1916. М. П.
о јачој приватној правној заштити оних чланова
породице, који имају права на издржавање и
дече, која су рођена ван брака.

У интересу, ратом изазване јаче приватно
правне заштите оних чланова породице, којима
припада право на издржавање, и деце, која су
рођена ван брака, М. Кр. Министарство на
основу овлашћења из §-а 16. зак. чл. LXIII:
1912. и §-а 14. зак. чл. L:1914, о изредним
расположењима за случај рата, наређује следеће:

§. 1.

Ако обзиром на прилике обvezne странке,
предлежи потреба хитног судског расположења у интересу оних чланова породице (потомак, усходни рођаци, жена и изнинно снаја), који су по закону или правној пракси овлашћени, да траже издржавање, као и у интересу деце, рођене ван брака, суд ће било пре подизања тужбе, било у току парнице, по молби и на време образложене потребе одредити

привременом одлуком, да се хитно изда издржавање, које по праву припада, и учиниће потребна остала журна расположења у интересу издржавања.

§. 2.

Онај, кога терети обвеза издржавања ванбрачног детета на темељу ванбрачног рађања, осим исплате оне своте, која припада детету, дужан је матери накнадити и трошак скопчан са порођајем, а ако је мати услед трудноће или порођаја имала неизбежно потребне издатке, и ове трошкове, надаље дужан је накнадити и трошак, који стаје материно издржавање две недеље пре порођаја и четири недеље после порођаја према њезином друштвеном положају и имовним приликама онога, који је обвезан на издржавање. По правилу потребну своту ових трошкова мати може тражити без доказивања тога, колико је у ствари потрошила.

Потраживање, предвиђено у зачелу 1. припада матери и онда, ако је на издржавање обвезни умро пре рођења детета, или ако се дете мртво родило.

Потраживање застарева за три годинерачујући од дана рођења дететова.

§. 3.

По материној молби суд већ пре рођења

детета може привременом одлуком на то обвезати онога, кога ће на основу ванбрачног рађања теретити обвеза издржавања, да после порођаја у месечним оброцима у напред исплати у корист детета трошак издржавања детета на три прва месеца, а одма после порођаја у корист матере оне трошкове, који припадају по §-у 2., у своти по правилу потребној, и да у одговарајућем времену пре рођења стави у судски депозит своте, које се имају платити. Није потребно учинити веројатним, да је потраживање у опасности, или да је мати спала на то, да се предујме трошкови, а обвезани не може се позивати на то, да трошак око порођаја неће сносити мати, већ други.

У случају хитне потребе суд може привременом одлуком и то одредити, да обвезни у одговарајућем времену пре порођаја, у напред исплати матери трошкове за издржавање материно на две недеље.

Чим се докаже изводом из матица рођених, да се дете родило, суд ће из депоноване своте до значити на исплату: своту за издржавање детета, у предходним месечним оброцима у корист детета, а трошак трудноће и порођаја, и трошак за издржавање матере у једној своти у корист матере. Свота за издржавање детета

има се дозначити на исплату на руку матере, ако ова код себе држи дете, у противном случају на руку законитог заступника дететова, ако је пак дете смештено у државном дечјем уточишту или у другом каквом заводу за заштиту деце, благајници тог завода. Ако се дете мртво роди или умре, суд ће депоновану своту за издржавање или ослобођени део дозначити на исплату оном, који је своту положио.

§. 4.

У предмету привременог расположења решава онај суд, пред којим је у току парница, а ако још није покренута парница, онај суд, у чији би делокруг и надлежност спадала парница.

Молба ради привременог издржавања може се изјавити и у записник, а може се поднети и код оног суда, који је у месту пребивања милиочевог.

Молба се може решити и без усмене расправе, али се мора саслушати противна странка, ако одлагање није скопчано са опасношћу.

Чињеничне околности, на којима је заснована молба, морају се бар на веродостојан начин учинити веројатнима. Пре доношења одлуке суд може по потреби предузети и распитивања; ово је и дужан учинити онда, ако

постоји сумња у погледу основе и постојања обавезе.

У предмету молбе ради привременог расположења, суд неодложно одлучује решењем, које је одма извршно без обзира на евентуални призив. Ако се привремена одлука не може уручити обвезног странци, или ако се то може учинити само са тешкоћама, одлука се има доставити на руку старатеља ствари без позива путем огласа.

Донесену одлуку суд може по молби или и без молбе, према приликама преиначити или за будуће и ван снаге ставити.

Против решења, донешеног у предмету одређења, измене или стављања ван снаге привременог расположења, има места утоку у једном степену.

У поступку пред окружним судом, у питањима, предвиђеним у овом §-у у хитним случајевима одлуку може донети председник или и судија, кога на то одреди председник.

§. 5.

Ако суд донесе пресуду о потраживању, у предмету кога је учињено привремено расположење, уједно решава и о одржању или стављању ван снаге привременог расположења.

Ако овлашћени не покрене парницу ради

потраживања, а обvezни налази, да је по њега штетна привремена осудна одлука, и судским путем може тражити да се одлука преиначи или стави ван снаге.

Привремено расположење не може се извршити, ако овлашћени не тражи извршење за месец дана, рачунајући од доспелости давања, које се има обавити.

§. 6.

Ако се докаже, да је привремена одлука неоснована била од зачетка, она странка, у чију корист је учињено привремено расположење, дужна је другој странци повратити на основу привремене одлуке учињено давање, и накнадити ону евентуалну другу штету, која јој је причињена услед привременог расположења.

§. 7.

У судском поступку ради остварења потраживања, која потичу из ванбрачног рађања, и малодобна мати има пословну способност.

Молбу, засновану на §-у 3. у име матере може поднети и старатељ одређени зачетку.

§. 8.

У судском поступку ради остварења потраживања, која потичу из ванбрачног рађања, овлашћени може тражити, да му се подари

право сиромаштва и ако не докаже имовне предуслове (зач. 1. и 2. §-а 112. — Гпп — зак. чл. 1:1911.) Суд ипак може обвезати странку да — у колико предлежи сумња прикаже обласну сведоцбу, потребну по §-у 115. Гпп.

§. 9.

Та околност, што обvezни или његов парнични заступник врши војну службу или спада под исти обзир са особама, које врше војну службу, не спречава поступак, заснован на овој наредби.

У случају принудног извршења, које се односи на потраживања, предвиђена у овој наредби, не могу се применити одредбе §-а 9 Наредбе бр. 1380/1915. М. П.

§. 10.

Одредбе ове наредбе не могу се применити у том случају, ако је у питању издржавања позван да донесе одлуку суд брачне парнице у смислу §. 674. Гпп., или сирочадска власт у смислу §-а 21. зак. чл. LIV:1912. или у смислу зак. чл. XXXI:1894. о брачном праву.

§. 11.

Ова наредба ступа на снагу 1. децембра 1916. године. Крепост њезина не протеже се на Хрватску и Славонију.

Будимпешта, 28. новембра 1916. г.

СУДСКА ПРАКСА У ПИТАЊУ ВАНБРАЧНЕ ДЕЦЕ.

Против судских решења, донесених у поступку ради издржавања, покренутом на основу министарске наредбе бр. 3982/1916. М. П. по §-у 4. исте уредбе, само у једном степену има места утоку. Против другостепеног решења поднесени уток има се дакле из службене дужности одбацити. (Апелационо Суд у Н. Саду Г. 171/1923.)

Ако је ванбрачно дете приликом покретања тужбе већ постигло пунолетност, тада више мати нема права на тужбу ради издржавања детета. (К. 8840 : 1888.)

Та околност, што је мати ванбрачног детета на полни сношј навела оца природног детета, не ослобађа оца од дужности издржавања. (К. 340 : 1897.)

Погрешно је то схватање, да се природни отац само придружити мора издржавању ванбрачног детета, јер ванбрачно дете у првом реду мора отац издржавати. (К. 278 : 1896.)

За време брака рођена деца сматрају се законитом све дотле, док се њихова незаконитост правомоћно не установи. (Апелациони Суд у Н. Саду Г. 145 : 1920.)

На терет малодобног детета није обавезна од сирочадског стола одобрена такова нагода

у којој се по обичном животном схватању показује велика разлика између добивене противредности и оне вредности, која је изгубљена услед одрицања од права. (К. 1283 : 1918.)

Своту за издржавање детета само онај може с успехом тражити, који стварно издржава дете, односно ко се сам стара о друкчијем издржавању. (К. 5509 : 1917.)

Родитељи природног оца, без засебног уговора не могу се приморати на издржавање ванбрачног детета синовљевог, чак ни онда, ако син у родитељској кући живи и своју радну снагуу лаже у родитељско газдинство.— Ревизиони суд слободно може ревидирати то: да ли од призвивног суда установљена свота за издржавање детета, одговара друштвеном положају странака, имовним приликама туженика, као и данашњим животним приликама. (Апелациони Суд у Н. Саду Г. 161 : 1920.)

Мати ванбрачног детета само онда може унатраг тражити издржавање на време, дуже од шест месеци, рачунајући од дана тужбе, ако докаже, да су је у покретању тужбе спречавали такови узроци, који стоје ван њезиног домаја. (А. С. у Н. Саду 870 : 1920.)

Нагода, коју склопе природни отац и мати ванбрачног детета, као такова, која тангира интерес малолетног детета, сходно тач. 11. §-а

113. зак. чл. XX:1877. само је онда вредна и правоваљана, ако је надлежни сирочадски сто одобри. — Мати незаконитог детета, у интересу овог задњег, и без упутства сирочадског стола може тужити природног оца чак и онда, ако је предходно с њим склопила намиру, која је невредна зато, што нема одobreња сирочадског стола. (А. С. у Н. Саду Г. 1249:1921.)

Такова жена, која је за новац проводила живот блуднице по занимању, нема право од природног оца тражити издржавање за своје ванбрачно дете. (Касација у Н. Саду 267:1921.)

По сталној судској пракси у парницима ради издржавања ванбрачног детета, тужени се не може бранити тиме, да је тужитељка (мати) за време зачећа проводила неморалан живот без стида и срама, ако је он, у то доба са тужитељком живео у конкубинату. (А. С. у Н. Саду Г. 159:1923.)

Правна је презумција, да је природни отац незаконитог детета онај, који је са матером природног детета полно опћио пре рођења дететова у време између 182. и 300. дана. У ово (критично) време има се урачунати и дан полно опћења, а и дан рођења дететова. (Касација у Н. Саду Г. 332:1921.)

Обвеза издржавања природног оца потиче из полног опхоења. Услед тога, суд се не

може упуштати у расматрање тога, да ли је отац приликом полног сношаја способан био за оплођивање (К. 236:1901.) нити тога, на какав је начин (н. пр. употребом котона) обављено полно опћење (К. 6352:1891.)

Установити се има издржавање према оцу и онда, ако је овај неспособан за рад или ако нема никаквог имања (К. 107:1900.)

Отац не може тражити, да му се изда не законито дете, да га он у природи издржава. (Tab. 37:1897.)

Незаконита деца не стоје под очинској власти природног им оца. (К. 6813:1874.)

Из саме те околности, што се мати ванбрачног детета удала после рођења детета, без нарочите овопредметне изјаве, још не следи. узакоњење ванбрачног детета путем накнадно склопљеног брака (К. 174:1904.)

Та околност, што презумтивни отац није способан извршити обвезу издржавања, не спречава судско изрицање обавезе. (К. 334:1905)

У парници ради издржавања ванбрачног детета, од случаја до случаја ваља установити то доба, у коме дете достиже способност за рад и зараду, независно од зак. чл. XXI:1901. и XIX:1907. (К. 164:1913.)

Ако је мати незаконитог детета у времену зачетка полно опходила са више особа: своје

потраживање гледе издржавања детета може остварити против ма које од њих све дотле, док једна од ових није обвезана на издржавање детета било судском пресудом било од сирочадског стола одобреном судском или ванпарничном нагодом. (К. 355 :1915.)

Нагода, коју су у погледу регулисања обвезе издржавања склопили у име малодобног детета законити му заступник и природни отац, веже странке, и нападање исте, дозвољено је само на основу тих узрока, из којих се у опће могу напasti правни послови. (К. 258 :1914.)

По сталној судској пракси у таком случају када је трајање обвезе издржавања детета судским путем или путем нагода утврђено до извесног доба дететовог, та околност не искључује, да мати и на даље време тражи издржавање, ако се дете у том добу, према материјном друштвеном положају не може само издржавати. (К. 8054 :1916.)

Провођење неморалног живота без икаквог стида и срама установила је јудикатура на основу ових чињеница:

служавка је полно опходила не само са петнастогодишњим сином свога последавца, већ је исто то покушала и са осталом децом овога, која су била 12 и 13 година;

девојка, која се скитала у две општине, са

више њих је полно опћила за новац, у једном кревету је лежала између два мушкица, па је полно опћила час са једним, час са другим. (К. 740 :1903.);

тужитељица је полно опходила са својим очувом. (К. 322 :1898.)

од три мушкица је новац примила за полни сношај (К. 323 :1896.);

тужитељица је била блудница по занимању (К. 5228 :1880.);

годинама је полно опћила са више мушкица не бирајући личности. (К. 216 :1901.)

полно опхоење обавила је на улици при слојена уз дрво, у присуству другог мушкица са ким је истом приликом на исти начин полно опходила у присуству туженог (К. 527 :1900.);

мати је у исто време држала више љубазника, хвастала се са својим неморалним поступком, полно је опходила за новац без икаквог устезања већ приликом првог случајног састанка (К. 260 :1901.);

тужитељицу су дају и ноћу стално виђали у друштву младих људи, купала се сасвим гола са руским заробљеницима, полно је опћила са више њих у присуству других, као и на местима, која су свакоме лако приступачна, услед чега је више пута затечена на делу (А. С. у Н. Саду Г. 669 :1920.);

тужитељица је полно опћила у присуству друге две особе, туженика је заразила венеричном болешћу, а од надлежне власти осуђена је правомоћно ради блудног живота. (А. С. у Н. Саду Г. 149:1920.)

Сама по себи та околност, што је тужитељица предходно већ родила ванбрачно, још не показује такав степен моралног пада, из кога би се против исте с правом могао подићи приговор у погледу провођења неморалног и разузданог живота. (К. 162:1903.)

Незаконита деца имају право наслеђивања на материну оставштину, као да су законита деца. (79. децизија.)

Ванбрачна деца на основу закона немају права на наслеђивање по природном оцу и његових рођака, као ни после материних рођака. (К. 556:1891.)

Сталном судском праксом утврђено је то правно правило, да незаконита деца само по својој матери имају право законског наследства, док немају право наслеђивања по рођацима материним. (Касација у Н. Саду Г. 279:1923.)

Незаконито дете може тражити нужни део по матери. (К. 5446:1886.)

35480